

۱۶۱۲۹۸۰

تازی گویان پارسی زبان

مؤلف
هوشنگ آقایی

نشر آیسو

۱۳۹۷

سرشناسه	: آقای، هوشنگ، ۱۳۴۸ -
عنوان و نام پدیدآور	: تازی گویان پارسی زبان/ مولف هوشنگ آقای.
مشخصات نشر	: تهران: آیسو، ۱۳۹۷.
مشخصات ظاهری	: ۶۱ ص.
شابک	: 978-622-99481-5-6
وضعیت فهرست نویسی	: فیا
موضوع	: زبان عربی -- تاثیر بر فارسی
موضوع	: Arabic language -- Influence on Persian
موضوع	: فارسی -- تاثیر بر عربی
موضوع	: Persian language -- Influence on Arabic
موضوع	: فارسی -- واژه‌ها و ترکیبات خارجی -- عربی
موضوع	: Persian language -- Foreign words and phrases -- Arabic
موضوع	: زبان عربی -- واژه‌ها و ترکیبات خارجی -- فارسی
موضوع	: Arabic language -- Foreign words and phrases -- Persian
موضوع	: فارسی -- جنبه‌های اجتماعی
موضوع	: Persian language -- Social aspects
موضوع	: زبان عربی -- ایران
موضوع	: Arabic language -- Iran
موضوع	: فارسی -- تاریخ
موضوع	: Persian language -- History
رده بندی کنگره	: ۴۷۲.۲۶۱:۴۴۷ ۱۳۹۷
رده بندی دیویی	: ۴۴۲/۴۹۲۷
شماره کتابشناسی ملی	: ۵۲۴۳۳۰۶

نام کتاب : تازی گویان پارسی زبان

مولف: هوشنگ آقای

ناشر: آیسو

نوبت چاپ و سال چاپ: اول - ۱۳۹۷

شمارگان: ۱۲۰۰ نسخه

قیمت: ۸۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۹۹۴۸۱-۵-۶

کلیه حقوق این کتاب برای مولف محفوظ است

فهرست

۶	مقدمه
۸	پیوستگی زبان عربی و فارسی
۱۳	وضع نثر در ایران مقدّمین آمدن عرب ها
۱۴	تأثیر فارسی بر زبان عرب
۱۵	چند نمونه از شیوه ورود واژگان پارسی به عربی
۱۸	احوال ادبیات ایران در دوره طاهریان (۲۵۹-۲۰۶ق)
۲۰	ادبیات فارسی در دوره سامانیان
۲۲	احوال ادبیات ایران در عصر غزنوی (۳۰۳-۳۵۰ق)
۲۳	احوال ادبیات ایران در عصر سلجوقیان (۴۲۹-۶۰۰ق)
۲۴	معرفی عربی نویسان ایرانی دوره ی صفاریان و طاهریان
۲۵	معرفی عربی نویسان دوره ی سامانی
۲۹	نویسندگان ایران در زبان عرب دوره ی غزنویان
۳۰	نویسندگان ایران در زبان عرب عصر سلجوقیان
۳۱	اوضاع نثر عربی در ادبیات ایران دوره اسلامی
۳۶	شعر عربی در سه قرن اول هجری
۳۸	نثر و نظم عربی در قرن چهارم
۴۰	نثر و نظم عربی در قرن پنجم
۴۴	نثر و نظم عربی در قرن ششم: (عصر سلجوقی)
۴۵	گسترش ادبیات عرب در ایران
۵۰	پایان سخن
۵۳	فهرست منابع

مقدمه

ایرانیان با اعراب پیش از اسلام از نظر اجتماعی و فرهنگی و تجاری و به ویژه سیاسی، ارتباطی نزدیک داشته‌اند. تشکیل دولت حیره و حمایت‌های مختلف از آن دولت حتی ارسال سپاه برای آنها از طرف ایران، و نفوذ ایرانیان در یمن و روابط تجاری میان دو کشور و نیز نفوذ ایران از راه دین در جزیره العرب و ارتباط ایران با عرب (یا عنصر سامی) از طریق شهرهای مرزی از قبیل «خضر» ۱۴۰ کیلومتری جنوب موصل و «انبار» در ۶۲ کیلومتری بغداد کنونی، شهری که قبل از دوران ساسانیان بنا شده، و تسلط ایران بر تمام شهرهای عراق کنونی در دوره ساسانیان، و رفت و آمد فنیقی‌ها و بابلی‌ها و ایرانیان عصر هخامنشی در نانیان در خلیج فارس با کشتی‌های بزرگ، و ... همگی بیانگر ارتباط میان ایرانیان و عرب (و یا سامی‌ها) است که در کتاب «راههای نفوذ فارسی در فرهنگ و زبان عرب، جاهل» مفصلاً بحث شده است.

توجه پادشاهان ایرانی به دانش و ادب، بحث‌های علمی و وجود مراکز علمی، مانند دانشگاه جندی شاپور که به فرمان شاهپور اول توسط اسیران رومی تأسیس شده بود. (ممتحن، بی‌تا، ص ۱۴۸) زمینه رفت و آمد و ربای بسیاری از شعراء دوره جاهلی را به ایران فراهم کرده بود. عرب‌های یمن و مشرق شبه جزیره عربستان هیأتیایی نزد پادشاهان ایران به منظور گرفتن کمک مالی و یا مقاصد دیگر می‌فرستادند. چنانچه حسان بن ثابت و عبدالمطلب جد پیغمبر (ص) به ایران آمدند. (رباعی، ۱۹۸۳، ص ۴۰ و ۴۱). اعشی قیس که در میان شعراء جاهلی بیشترین کلمات فارسی را در شعر خود به کار برده است، مداح خسرو پرویز بود. (ممتحن، بی‌تا، ص ۱۷۲)

سیوطی در ضمن شرح الفاظ غیر عربی که در قرآن آمده است، بیست و چند لفظ فارسی ذکر کرده است. (السیوطی، ۱۹۸۸، ص ۱۹۴ و ۱۹۵). التونجی نیز در کتاب «معجم المعربات الفارسیه» آیاتی که دارای کلمات فارسی هستند را فهرست کرده

است (محمد التونجی، ۱۹۸۸، ص ۱۹۴ و ۱۹۵) و علاقمندان می توانند از آن استفاده کنند. مانند: «برهان» در آیه کریمه «یا ایها الناس قد جاءکم برهان من ربکم» که معرب «پژوهان» است. (محمد التونجی، ۱۹۸۸، ص ۲۸) و نیز مانند: کلمه «کورّت» به معنی خاموش شود در آیه شریفه «إذا الشمس کورت» که معرب «کور» به معنی نابینا فارسی است (محمد التونجی، ۱۹۸۸، ص ۱۶۰) و بسیاری کلمات دیگر که به صورت اسم یا فعل در قرآن آمده است.

و از کتاب‌های بسیار معروف در زمینه معریات کتاب «المعرب من الکلام الأعجمی علی حروف المعجم» (احمد الوائلی، ۱۹۶۱، ص ۲۷ و ۳۲) تألیف جو الیقّی و کتاب «معجم الالفاظ الفارسیه المعربه» تألیف ادّی سیر می باشد. با مطالعه این کتاب اولین احساسی که به یک ایرانی نگران از کثرت لغات عربی در فارسی دست می دهد این است که تاثیر زبان فارسی و عربی متقابل بوده است. یک طرفه، زیرا دامنه کلمات فارسی عربی شده بسیار گسترده تر از آن است که حدس و گمان زد شود.